

^apela ob župnišču: ^amniti kip iz sivega peščenca. Visok dve moji palici brez krivine. Stojič sv. ^enard. Nizek podstavek. Na njem spredaj klada za mučenje jetnikov. Sv. ^enart stopa s svojo desno nanno, z levico pa drži za verigo privezano za klado. Golobrad, meniška tonzura, duhovniška obleka, bela alba, stoječ črn ovratnik štola in pluviale. ^esno drži naprej in je držal nerazločen predmet. Sedaj neokusno pobarvan. Močno preganjen, močna S črta, desno koleno sili naprej. prva dobra figura konca 14 ali zač. 15. stol.

^apela ob razpotju ceste Vojnik - ^emberk in poti v Novo cerkev. ^esen kip visok približno kot sv. ^enard. Svoječa Marija z Jezusom na desni. Sodobno grobo polihromirana. Močno izpognjena v S črti. Dobro značilno poznogotsko gubanje prehoda v renesanso. Ušesa ob nogah. Močno reljeFINE gube pod pasom. Prav dober kip 1.pol.16. stol. Stele, L.27.3.1929, 12 - 13.

^apela ob župnišču: skoro naravne velikosti kip sv. ^enarta. Stega stila kot r eljef M.božje pri Višnji vasi. ^sta S črta. ^alo pokvarjen, ena roka odbita. ^e ni gotski prav blizu gotškemu čustvovanju.

Stele, XCVIII, 11.5.1920, str.

Ravokotna obokana ladja, malenkostno širja od prezbiterija in celo za spoznanje nižj, snovno gotovo stari del stavbe. Med njo in prezbiterijem vrinjen člen kvadratičnega tlorisa z lepim zvezdastim svodom. Njemu sledeč prezbiterij je za nekoliko širji in prekrit s križnim svodom z okroglim sklepnikom in zaključkom iz treh stranic osmerketa. z okroglim sklepnikom. Rebra tega dela imajo na koncu hruškast profil, na zvezdastega pa so oblikovana samo z ravnim hrbtom in žlebovi. rebra vmesnega člena slone na geometr. konzolah, ona zaključka pa prehajajo v str. rebra v višini začetka oken. Arhitektura zelo dobra in spominja v tem na ptujski ali ljubomerski prezbiterij in utegne biti še iz 14. stol.

Vsa cerkev je slikana po Brollu (isti kot v Ronikvi in v Vitanju) iz vmesnega dela prezbiterija vodi pod zvonik polkrožen z globokim žlebom oblikovan portal.

Vel. oltar dober lahak barok 2 pol. 18. stol. Tipa sv. Petra in Pavla in slika sv. Lenarta (Brollo?). Trižev pot layerjevski z letnico 1858.

Sredi cerkve najbogatejši klasicističen plehnat lesteneč, kar jih poznam.

Na glavni fasadi je letnica 1730. Prezbiterij ima zunanje opornike.

Zvonik ima v pritličju štiri glatogotske lino in je prizidan vmesnemu členu pred prezbiterijem.

V pokopališkem zidu je majhna gotska kapelica s kamnitimi robovi na za-

Knich

Služi sedaj za društven s b.v. prezbitერიju je zunaj vzdanih večlepi na grobnikov. opornike ima samo zaključni del prezbitერიja. Tudi podstrešni veneč je samo na tem delu ohranjen.

Stele, L, 27.3.1929, str.10'-12.

Slika srebrne in pozlačene monštrance, delo Ecclesie v Lj.

Il.Slov.1932,L.VIII,št.10,str.40.

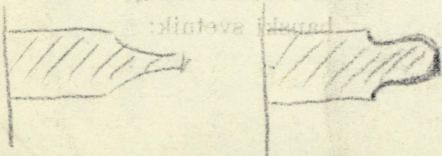
Pravokotni prostor pokrit z križastim baročnim obokom. Altar sv. Ažiža z dvema dobrima angeloma in Ažižanim iz 1.pol.18.stol. Ob strani dobra slika M. 7 žalosti.2 str. altarja. Na sev. d.ber okvir 1.pol.18.stol. 4 angeli nosilci svečnikov, vsak ima drug znak, eden tron, drugi krono.

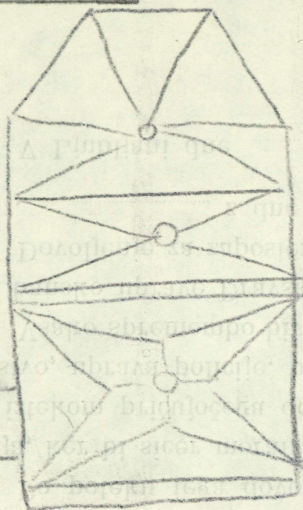
Na južni je votivna slika Angela varuha, podis Jakober Kazimir restavriral 5 odličnih angelov noslicev svečnikov, angeli s kronami, čeladami in žezlom.

Stele, LXXV, 1938, str.53.

Arhitektura na glob k doli potegnjenih služnikih, ki se delijo na proge isti istih profilov kakor rebra. Prehod brez kapitela, spoda prehaja vsako rebro zase v konzolo

Profil reber blizu hruške. Zvezdnati obok zap. pole ima globoka žlebasto profilirana rebra, konzole so geometrične.. Izgleda, da je zap. kvadrat prvotni korni kvadrat, vsz, del pa je kasneje dozidan, zap. obok seve tudi ni prvot

Proporcije povdarjajo višino. K 14.stol. ali zač.15.
V zvonik vodi gotski z globokim žlebom profiliran
portal. Zunanja prezbitarija se vidi jo visoka za-
idana okna. Zelo močno s strešicami v 3 dele de-
ljeni oporniki. Opornike ima samo zaključni del. Tu-
di kamniti podstrešni venec ima samo ta del.

Na mestu, kjer se začne prizidek, je v vsem
z idu navpična razpoka.

Na oratoriju v okviru iz sr.19.stol. je slika
pl.o. ca 110 šir in ca 160 cm vis. Stojč pr e-
ko ledi: odet Kristus - lepotec z dolgimi las-
mi. Na levo kleči nuna, ki sklepa v molitvi
roke in poljublja rano na d. strani. Na okvi-

ru tablica z napisom: Giovanni Francesco Barbieri gen. Guercino da Cente
1590 - 1666. Poreklo iz gradu Socka. Na novem platnu, ki je deloma raztrgano je
zapisek - Altarbild von Giovanni Franc. Barbieri genannt il Guercino di Cento
1651. Gestiftet für die Freyherlich Brettonische Schlosskapelle zu Zlin von
Theresia Franziska Frey-Frau von Engelhardt-Schnellenstein geborne Freyinn
von Knesevich, Anno 1811. Denkmalt ist je dovolil izvoz.

Na oratoriju nad zakritijo je ohranjena iz graščine Socka slika pl.o. Na hrbtu prevlečena z drugim zgoraj raztrganim platnom in napisom: Altarbild von Giovanni Franc. Barbieri genannt il Guercino da Centi 1631. Gestiftet für die Freyherrlich. brettonischen Schlosscappelle zu Zlin von Theresia Franziska Frey:Frav von Engelwart = Schnekenstein geborne Freyinn von Knesevich Anno 1841.

Okvir enostaven iz istega časa. Na okviru tablica z napisom Giovanni Francesco Barbieri gen. Guercino da Cento 1590 - 1666.

Velikost: šr.5 in ~~lxxxxixxxxx~~ okr 105 x 150 cm.

Predstavlja na levi na nekaki blazini klečečo nuno v črni halji izpod katere se vidi sivkasto bela suknja. Nad njo pada za prbet rdeč zastor. Pred njo na desno stoji Kristus prepasan z bogato gubanim obsežnim sivkastilo belim Leidentuchom ki prehaja spodaj v motno plavkasto, čigar konec Jezus z levoroško drži, svetlo sivi del pa ovija roko nad komolcem. Nuna poljublja Jezusovo rano na desni strani prsi, z desnico jo Jezus objema okrog vratu, prsti se kažejo na desni rani. Nad Jezusom pada od vrha šop žarkov. Nuna ima diskast križni nimb, Jezus je izrazit lepoteč, kodrastih las, mlade dvodelne brade Leonardovega tipa. Ohranitev v splošnem dobra, razen manjših prask, posebno v spodnjem delu. Močan chiaro scuro.

Stele, CXII, 25.7.1956, str.16-17.

Zvonik zgoraj prezidan, bržkone povišan s porabo starega kamenja z ometom, bržkone iz starega zidu zvoni a.

Na prezbiteriju vidno jasno, da je vsh. del prizidek. *

V stolpu star zv n, mali.

Georg Steinmetz in Cilli gos mich dvrch das fever glos ich anno 1826.

Joseph Edler von Jakomini Commissair vnd Dechant zv Nevkirchen hat diese Glocken giessen lassen.

Zid karju en. ~~xxxxixxxxx~~ zaključka prezbiterija že nekoliko tanjši od začetnega zidu rezbiterija v onem delu, kjer je spodaj zvezdat svod. Vidi se tudi, da je bil ta rvi del zaključen z ravno steno na vsh.strani.

Začetek se pod streho še vidi. Gre torej za pravokotni (kvadratični) prezbitrij prvotne cerkve. Zvonik je k prvotni steni postavljen.

Nad sev. zakristijo je dobro ohranjen ogel starega prezbiteterija iz rezanega kamna in gotski kamniti venec prvega nadstr. zvonika.

Na novejšem delu prezbiteterija se vidi nad zakristijo ometana stena in sled neke poševne strehe ter sledovi dveh odstranjenih oporišč na steni ter podstrešni kamniti venec.

Dobro se vidi tudi iz kamnitih kvadrov zloženi ogel prvotne sev. stene, ter pretrgana stena nad prvotnim slavalokom. Stena je ometana ~~xxxxxx~~. Ogel v vseh nad obokom vidni višini prostostoječ, kar govoriza to, da imamo opraviti s stolpom nad prezbiteterijem.

Stene ladje so bile toliko nižje, da se nad sedanjim obokom vidi samo povišane stene, ki se ne veže z zidom prvotnega prezbiteterija.

Iz zvonika na prezbiteterij vodi gotski portal s posnetim prednjim robom, močno šilast.

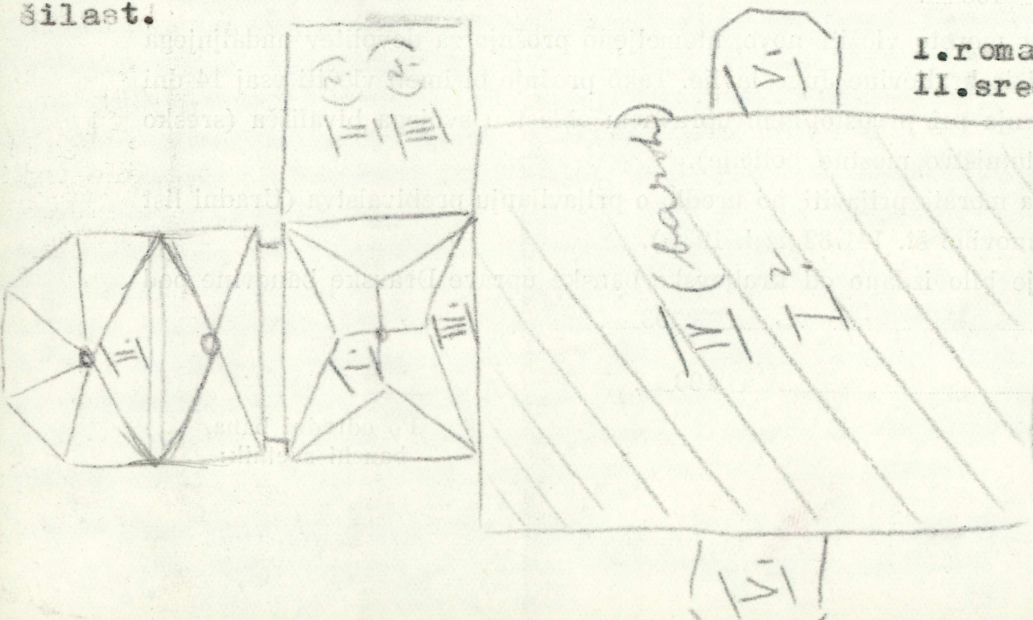
I. romansko

II. srednje gotsko (14 / 15. stol.)

III. gotsko (15. stol.)

Najstarejše zidovje v ladji, če ni v baročni dobi iz tal nanovo postavljeno, kar je malo verjetno.

Vsekakor stene povišane, mogoče niso segale niti do sedanjega podsvodnega venca. Proti baročnemu vzo-ru ladje, govori gotška niša, odkrita ob priliki v zidavanju plošče padlim vojakom.

Prezbiterij v svojem vzh. delu pomeni prvi poveček prvotne stavbe. Takrat je prezbiterij in stolp še ohranil svojo prvo obliko in obok in je verjetno podobno Laškemu zoževal prehod od ladje do prezbiterija. Zato so pozneje obok zvišali na višino prezbiterija in gotovo tudi povečali oba slavaloka. Sedanja velika loka sta posledica baročne, ako ne celo novejšje prezidave. Na zunanjsčini zvonika je na nekem oknu v pritliju letn. 1522. Slika na kapeli zunaj, na juž. steni predstavlja prikazen M. dobrega sveta v obmorski pokrajini. Preprosto, dekorativno dobro delo 2. pol. 18. ali zač. 19. stol. Iste roke je sončna ura na zvoniku.

Glavna fasada ima letn. 1730. Stele, CXV, 18.7.1930, str. 30 - 33.

Na str. 9-18 govori o rimskih najdbah v Novi cerkvi in okolici.

Prvi podatki o kraju iz l. 980, za cesarja Otona II, o čemer govori citirani dokument..... (str. 20-24) ki govori o podaritvi tega kraja z okolico grofu Wilhelmu. Za njim podedovala njegova mati sv. Hemal. 1042 V sekauskem vizitacijskem protokolu iz l. 1528 se omenja Nova cerkev in njene filiale. (str. 27 - 28) Iz l. 1599 je zapisek o Hansu Doljanskem, predikantu ki je obiskal Schrotta na vitanju. Trški vpadi: O turških vpadi ni drugega dokumenta kot poročilo iz l. 1884 na lavanški ordinariat, ki pravi, da je področje Nove cerkve v l. 1473, 1475, 1492 zelo trpelo, da so bile zgradbe požgane. O turškem napadu l. 1473 piše Hieronimus Megisser v svojih Annales Carinthiae str. 1196 (str. 29-30) Iz celjske grofije je pregnal Turke Georg von Herberstein. Proti turškim napadom je obstojal v Novi cerkvi tudi tabor iz druge pol. 15. st. od katerega so se ohranili še ostanki. Šele pred nekaj leti so odstranili ena vrata tabora, ki so bila na desni strani pokopališča. Tudi v Češnjicah izgleda, da je bil tabor.

Pri treh kmečkih uporih l. 1515, 1573, 1635 ni nobenih poročil, da so se udeležili tudi kmetje iz okolice Nove cerkve. Tudi ni poročil o uničenih gradovih.

Edino poročilo na lavantski ordinariat iz l.1884 poroča, da so bili župnijski dohodki za turških napadov, posebno pa za kmečkih uporov l.1516 in 1635 izropani in zgradba požgana.

Župna cerkev. rvič omenjena l.1236 v Orburger Urkunde.(navaja poročilostr.33) Iz tega sledi, da je župnija v Novi cerkvi takrat že dolgo obstojala in, da je ena na starejših v juž.Stajerski. V starih poročilih se omenja kot st.Leonhard in Neukirchen in der Einöd in takrat so celotno okoliš imenovali Einöd, slov.Soteska.

Kdaj in kdo je ustanovil to faro, ni znano. ^{fevdni gospod} ~~Lehenksherr~~ fare Nova c. je bil patriarh iz Ogleja. Kot tak je dal v fevd l.1334 Friedrich von Sanneck, l.1389 grofa Wilhelmu von Cilli, l.1425 grofa Hermanu Celjskem.

L.1439 prešla župnija pod upravo Colegiat -Capitel St.Nikolaus zu Strassburg in Kärnten.Bula papeža Pija II iz l.1459 s katero je priključil žup nijo v Novi cerkvi sv. Nikolaju v Strassb rgu(str.36-40).

Dokument iz l.1468, ki ponovno govori o predaji župnije Strassburger Collegiat Capitels(str.41-51.) *in l.1567 visticajsko sproveto v strassburškem arhivu*
 Iz l.1777 kratek popis zgodovine župnije Nova c. od Franz Xav. Gropius(str.51-56) v katerem tudi govori o župnji v Vojniku, Smartno v Rožni dolini, v

Dobrni.

Poročilo iz l.1884 Ordinariata iz Gurka navaja zelo zanimive ^{podatke} ~~zanimive~~, ki se nanašajo na župnijo v Novi cerkvi(str.57-83.)

Cerkev. Je enoladijska,Prvotna c. je bila ravnokrita romanska c., ki je bila v 15 ali zač.16.stol. z prizidavo prezbiterija podaljšana. Prezbitერიj, ki je tristrano zaključen in ima zunaj opornike in znotraj rebrasti obok. Prvotna, gotška okna, katerih ločni zaključek je zazidan.Ladja ima ~~Ka~~ obok s sosvodnicami, slavalok je polkrožen.Desno in levo po ena kapela s kopolastim stropom. Zvonik stoji na južni strani prezbiterija. Na pritličnih. nizkih oknih je letnica 1522, ko je bil zvonik zgrajen. Pritličje zvonika služi kot zakristija, katere šiljasta notranja vrata so zazidana.

L.1765 je bila zgrajena nova zakristija v kotu med zvonikom in prezbit.
 Cerkev ima vel.oltar sv. Lenarta, str.oltar sv. triža na sev.strani v ladji,
 dva oltarja v kapelah, desno M.B. v Lurdu(preje oltar sv. Jožefa) z relikvi-
 jami sv. Agapitus, levo S.Margarete de Cortona. Nad vrati kapele sv. Jožefa
 je napis: 1729 1.Juni Er(ecta).

Stara ž.c. je bila porušena za časa turških napadov koncem 15.stol.Takrat
 so naredili okrog c. tabor, o čemer poroča župnik Fr.X.Gropius v svojih
 Annotatio rerum memorabiliorum iz 1.1777(str.51.)

Na sev.strani pokopališča so še vidno ostanki utrjenih vrat z pridvižnim mostom
 nad katerimi je bilo stanovanje kaplana. Ta vrata so odstranili šele v no-
 vejši obli. Ta stara kaplanija se je ohranila med ljudsktvom pod imenom Nad
 priko.

Zgodovina o relikvijah sv. Agapiusa v kapeli M.B.(str.86-92)

Slike križevega pota iz 1.1769

L.1775 nove orgle z napisom: X.F.G.C.N.H.O.F.C.1775 d.i.Franciscus Xaverius
 Gorjup Commissarius Novae ecclesiae hoc Opus Fieri Curavit.

Zvonovi: L.1788 4 novi zvonovi, ki tehtajo 28,15,7 in 3 Centern.

Napisi: na velikem in na srednje velikem : Zu Gott des Allerhöchsten Lob und
 Ehr hat mich gegossen Salesius Feltl in Graz 1788 - Joseph edler von Jaco-
 mini Commissär und Dechant zu Neukirchen hat diese Glocken giessen lassen."
 Na tretjem: Vliti dal plem. Jakomini, preliti Dr.Gregores, vlil Feltl v Gradci
 1.1788, prelil J.Dencl sinovi v Mariboru 1885

majhni: Georg Steinmetz in Cilli goss mich, durch das Feuer Floss ich anno
 1826."

L.1795 je bila vsa c. notranjščina fresko poslikana. O tem govori Chronogram
 na pevski empori: EX nVnC CertIVs nOvAs eCCLesIas DICes pastorIs popVLIqVe
 Largo faVore DeCoratas.

Aripta: iz 1.1738,

Ign.Orožen-Dekanat Neukirchen, 1.1893, str.7-102.

Vel. oltar je bil prenovljen in pozlačen, kar je naredil podobar Jernej Ran-
gus iz Vojnika. Postavil je tudi nov tabernakelj.

Slikar J. Kibel iz Graza pa je poslikal cerkev.

Käbel

Zg. Danica, 1.1856, str. 212.

STRMEC , NOVA CERKEV (Neukirchen), ž. c.

Dekanat, posvečen sv. Lenartu. Prafara. Patron je strassburški kapitel. Orientacija pravilna. Stavba stoji na robu vzpetine ter tvori z obdajajočimi poslopji markantno stavbno skupino. Okoli cerkve se nahaja staro taborno obzidje, na katerega so se naslonile kasnejše stavbe: župnišče, mežnarija, itd.

Literatura in viri: Ing. Orožen: Bistrm und Diöcese Lavant. VIII. Dekanat
Neukirchen. Marburg 1893.

Cerkev sestavljajo: podolžna pravokotna ladja, enako visok a ožji 3/8 zaključeni presbiterij, 2 ladjo flankirajoči kapeli s posnetimi ogli, južno presbiterija stoječ mogočen štirioglat zvonik ter vzhodno od njega, ~~južno presbiterijasto~~ prizidana enonadstropna zakristija. Ladja, presbiterij in obe kapeli imajo sedlasto, zakristija pultasro, zvonik pa štiristrano piramidasto streho. Streha je škrljawa. Gradnja je kamenita, ometana.

Zunanjščina: Ladjo in kapeli obdajo preprost cementen talni ter konkaven maltast venčni zidec. Fasada je zelo preprosta. V njeni osi se nahaja pravokoten kamenit portal z usločnim čelom in nenavadno velikom pravokotno zgoraj usločeno okno. V trikotnem čelu so simetrično razmeščene

okrogle line. V podolžnicah sta po 2 pokončni pravokotni ter nad njimi lunetasti okni. Kapeli imata v stranskih stenah enaki okni. Južno kapelo krasi na njeni zaključnici malo vredna secco slika Marije, predstavljajoča romarje hodeče po vodi. Nad njimi se prikazuje vokvirjena slika Marije Hodigitrije. Čas nastanka je 2. pol. 19 stol. Zaključnico severne kapele krasi misijonsko razpelo iz l. 1864. Obe kapeli imata v zapadnih stenah pravokotna kamenita portala. Stolp je impozantna pokončna prizmatična stavba, katero zaključujejo trikotna čela, ki nosijo številčnice. Tudi stolp in zakristijo krasi pristrešen talni zidec, zvonik pa zaključuje kamenit gotski venčni zidec s 4 vodnim i bljuvači. Stolp ima več pravokotnih lin s posnetimi robovi. Najzanimivejša je pritlična, na ajdovo rno posneta lina z letnico 1522. Zvonove line so vse 4 polkrožno zaključene. Zakristija ima v l. nadstropju po 2 in 1, v pritličju pa po 1 in 1 okno ter vrata zaključena s pravokotnim kamenitim okvirjem. Mreže v oknih so baročne. Nad zakristijskimi vrati je nečitljiv napis. Vratno okovje kaže na 2. pol. 18. stol. Presbiterij opasuje kamenit, pristrešen talni zidec ter deloma ohranjen kamenit izžlebljen venčni zidec. Presbiterij obstopajo ob zaključku 4 trikrat pristrešni oporniki. Severna stena ima pravokoten kamenit portal, pokončno štirioglato okno ter ob stičišču z ladjo preprost opornik. Stranice zaključka imajo tri pokončna pravokotna okna ter pravokotno lino v zadnji steni. Vidni so sledovi zašiljenih zidanih pravokotnih oken. V zunanjščino je viden več nagrobnikov iz prejšnjega stoletja.

Notranjščina: Ladja je tlakana z diagonalno položenimi marmornatimi ploščami, obe kapeli s šamotom, za stopnjico dvignjeni presbiterij pa z marmornimi in škrljavimi ploščami. Presbiterij obsega 3 traveje. Prva najdaljša je zvezdasto, druga krajša križno, tretja zaključna pa rosetasto

obokana. Rebra prve travje rastejo iz visoko nameščenih piramidastih konsol. Rebra te travjeje so deloma enkrat, deloma dvakrat konkavno usločena. Prvo travje loči od naslednjih širša oproga, nakar se prostor razširi za ca. 40 cm. Rebra v teh travejah segajo precej globoko ter so prisekana. Njih profil je globoko hruškast. Sklepniki so okrogli. V severni steni ima presbiterij 1, v južni pa 2 vrati, od katerih so ena iz 2. pol. 18. stol., druga pa, ki vodijo v zvonico so polkrožna, gotško žlebasto profilirana in prirezana ter kažejo na začetek 16. stol. Oratorij se odpira v presbiterij z 2 polkrožno usločenima oknoma. Slavolok je polkrožen. Širšo ladjo zaključuje bogato profilirana, lahno golšasta greda, na kateri počiva banjasti obok s po 4 kapami. Pevski kor, sloneč na 2 zidanih slopih ter 3 kapastih obokih je ~~trikrat~~ konveksno usločen. Ograjo ima zidano ter zaključeno z lesenimi dekorativnimi novejšimi balustri. Ladja se polkrožno odpira v obe simetrišno ležeči kapeli, kateri zaključujeta plitvi kupoli, sloneči na pendativih. Cerkev je l. 1795. poslikal Celjan CIMBOL JANEZ. Sedanje fresko slikarije je 1886. (letnicana stropu presbiterija) izvršil Jakob Brollo in njegova delavnica. Slikarija močno kvari gotško arhitektonsko koncepcijo presbiterija.

Oprava: Glavni oltar sestavljata dva dela. Prvi del tvorijo: Kameniti pravokoten suppedanij, lesena prizmatična menza, baldahinski nastavek, katerega flankirata 2 klečeča angela, 2 lepi rokokojski vazi ter 2 volutasta prehoda, na katerih stojita kipa Petra in Pavla. Drugi del naslonjen na steno sestavlja četverna stebriščna arhitektura, noseča prekinjeno gredo, okrašeno z vazami, efeboma in v sredini nebeško glorio. Zanimiva kompozicija oltarja z okni, kot svetlobnim virom. V sredini se nahaja slika v lepem rokokojskem okviru (opl 165 x 300 cm), predstavljajoča sv. Lenarta. Zemeljski dogodek prevladuje nad brezprostorjem nebeške glorio in čeprav še vlada diagonalna kompozicija je to že vendar znak na-

stopajočega klasicizma. Slika je kvalitetno delo 3/4 18. stol. Oltar je lesen, marmoriran, pozlačen, dobre kvalitete. Oba glavna kipa kot tudi efebi so potegnjeni, gube obleke so drobne, gube plašča pa masivnejše in zavite v ušesa. Oltar je iz l. 1779. Medeninastisvečniki so lepi klasicistični, lesene kanon-tablice so rokokojske. Pod glavno sliko se nahajaxx v angelski glorijski ikona-relikviarij Marije dobrega sveta. Obhajilna miza je kamenita, baročna. Nošena je od oglatih balustrov.

Oltar Rešnjega telesa ob slavoloku. V suppedaniju se nahaja antična napisna plošča: ...CVN B MOBELVNO . V. F. ...SIBAN...V leseni prizmatični menzi se nahaja skupina vic (lesena reliefna plastika). Nastavek sestavlja predella ter atektonsko pojmovana, na volutah počivajoča polkrožna greda. V temenu se nahaja angel = Vero icon, v sprednji niši je razpelo, katerega obletavajo 4 angeli noseči arma Christi. Oltar je lesen, marmoriran, deloma pozlačen ter je nastal v 3/4 18. stol.

Prižnica je polkrožna. Sestavljajo jo pinjasto zaključeni trebušasti podstavek, podest = ograjo in s 3 pravokotnimi polji ter puttom in baldahin = volutastim nastavkom in angelom, ki nosi Mozesove tablice. Prižnico krasijo rokokojski in cofasti ornamenti. Je lesena, marmorirana, deloma pozlačena ter je iz 3/4 18. stol.

Oltarja v kapelah, posvečena Lurški MB in Srcu Jezusovemu sta obrtniška izdelka, držana v neorenesančnem slogu. Lesena in neokusno pobarvana. V onem, ki je posvečen Lurški MB se nahaja truplo sv. Agapita. V isti kapeli je tudi krstni kamen, katerega stebrasti podstavek in banja sta marmornata, nastavek pa je lesen ter okrašen = grupo Krsta v Jordanu. Je malo pomembno delo začetka 19. stol.

Orgeljska omara je čedno konkavno-konveksno usločeno delo s pozlačenimixx rokokojskim dekorjem. Čas nastanka 3/4 18. stol. Napis: F. X. G. C. N. H. O. F. C. 1775.

Križev pot (41 x 87 cm) opl., je nastal l. 1858. Je solidno delo. Večji del-klopi v ladji ter obe klopi v presbiteriju so iz 18. stol. Na straneh in zadaj-ter spredaj so bogato ornamentirane s prepletajočim se jermanjem in stiliziranim rocailliem.

Oprema: Slika, pokončen pravokoten format. opl, 105 x 132 cm, predstavlja klečečo-Marjeto Kortonsko, držečo v rokah križ in bič, poleg nje leži knjiga z mrtvaško glavo ter vzpenjajočim se mladim levom. Zaprašena slika je slabše kvalitete ter iz časa ca 1816.

Slika Madona z Jezusom, opl, 60 x 77 cm, je slabše delo iz 2. pol. 18. stol., držana po Kranachovi sliki v Innsbrucku. Oltar Marije dobrega sveta se omenja l. 1778. Je imel svojo bratovščino.

Lestenec ima svoj napis: DISSER LUSTER WURDE VON HOCHWIRDIGEN HERRN SCHART IN NEUKIRCHEN FRANZ JUVANSCHITSCH UND DEM KIRCHENPROPST ABOIS WIRBN G BEIGESCHAFT UND VON HERRN JOSEF KREINER IN CILLI VERFERTIGET 1862.

Je kovinski in držan v klasicistični tradiciji.

Za glavnim oltarjem se nahaja lesen kip, predstavljaajoč stoječo Marijo z Jezusom na desnici, podprtim z obema rokama. Kip je reliefno pojmovan. Višina 149 cm, širina 56 cm. Dete je goło, Marija je odeta v plašč, ki ga ima pod vratom spetega ter prevrženega preko pasutax tako, da tvori 4xx predpasnikaste gube, ki so deloma zmečkane. Nato se plašč zasučee proti levi, pokrivajoč močno iztopajajočo igralno nogo, katere stopalo puš ča odkrito ter tvori veliko ušesasto gubo. Plašč ima široke, nekoliko zavihanee padajoče rokave. Tudi obleka, ki se tesno prilega nederji, tvori pri nogah ušesaste gube. Stopala so ^{gura} buta v tkzv. medvedje čevlje. ~~Pirne~~ ima en face in v profilu močno poudarjeno gotsko S-linijo. Na glavi ima krono gotske oblike, lase ima počesane nazaj tako, da ima ušesa prekrita ter ji padajo deloma po levem rokavu, deloma pa se izgubljaajo za hrbet. Jezus je kodroglav, z levico drži kraljevo jabolko, z desnico blagoslavlja. Kip je

iz liovine ter prevlečen s platnom. Sedaj je neokusno preslikan, vendar se na vratu vidijo rudimenti stare polihromacije. Kip se je nahajal v nekem vaškem znamenju. Ko so ga neznani zlikovci vrgli iz znamenja, mu je odlitela glava, ki je sedaj le provizorično pritrjena. Kip je štajersko delo iz 1. četrtine 16. stol.

Zakristija je tlakovana z marmornimi ploščami, obokana z banjo z 2 sosvodnicama. Krasna omara za paramente, stenska omarica, spovednica in obošalniki za brisače so iz časa nastanka odnosno prezidave zakristije. Lep izdelek je tudi lavabo, ki ima marmorno banjo, okrašeno s piščalmi ter ni šo okrašeno z maltasto rokokojsko ornamentiko. Slika opl. 105 x 198 cm, zgornaj konkavno-konveksno zaključena. Predstavlja Marijo, klečečo na zemeljski obli, katero ovija kača. Pod njo plavajo v brezprostorju 3 svetniki: Filip Neri, Odulf in Janez Gualbertis. Slika iz konca 18 stol. je srednje-kvalitete.

Oratorij ima kapast obok, ki raste iz golenih baročnih školjk. Ob stopnjicah, ki vodijo v oratorij se nahaja lepa kovana ograja iz časa nastanka oratorija. Tu visi tudi slika opl. 103 x 145 cm v pravokotnem okviru. Predstavlja nam Karmeličanko, poljubljajočo Kristusovo srčno rano. Je podana v chiaroscuro, iz katerega svetloba trga obrise teles. Svetloba tvori diagonalno kompozicijo, ki gre od leve spodaj proti desni navzgor. Delo je izredne kvalitete, obdelava karnata in draperije prefinjena. Značilni so nežni, topli prehodi in erotizirajoče razpoloženje. Zada se nahaja napis: Altarbild von Giovanni Franc. Barbieri genannt il Guericino di Cento 1651 gestiftet für die Freyherrlich Brettonische Schlosscapelle zu Zlin von Theresia Franziska Frey Frau von Engelharts Schnellstein geborene Freyin von Knesevich. Anno 1841. Torej je slika delo GUERCINA DI CENTO (1590 - 1666), severnoitalijanskega slikarja. Slika je dobro ohranjena, a nekoliko zaprašena. Zasluži si prav posebno

pažnjo in se danes nahaja pri dr. Orožnu v Ljubljani.

Zvonik: Ura ima napis: Jakob Pečovnik urar v St. Janzu 1886. Zvon je iz leta 1947. Zvonikova streha je bila obnovljena l. 1787. in nato 1923 kot pravi napis na tramovju.

Podstrešje: Prehod, ki vodi iz zvonika na podstrešje je gotski, kamenit z močno zašiljenim zaključkom. Na podstrešju ni nobenih predmetov. Rezultati ogleda bodo strnjeni v resumé^{ju} cerkvene stavbne zgodovine.

Resume: Cerkev se prvič omenja l. 1236. (Otto de Noua ecclesia) ter se navadno imenuje "in der Einoed", leta 1408 je bila inkorporirana strassburškemu kapitlju sv. Nikolaja.

Prvotna cerkev je bila romanska s kornim zvonikom in precej nižjo ladjo. Ladja je v celoti ohranjena v današnji, korni zvonik pa v zapadnem delu sedanjega presbiterija, ki ima nekoliko debelejšo steno. Na podstrešju je od tega zvonika ohranjen del stene v plastoviti gradnji klesancev ob sedanjem zvoniku ter načetki porušene vzhodne stene z ometom, na katere se naslanja sedanji presbiterij. Ca. 1520 so porušili vzhodno steno kornega zvonika ter prizidali sedanji presbiterij in zvonik. Ker je bila ladja mnogo nižja. je presbiterij segal visoko nad njano streho ter bil tam ometan. Zvonik je enotne gradnje ter je v njemu najti precej spolij porušenega kornega zvonika. Iz njega vodi zašiljen portal z robovi prirezanimi na ajdovo zrno na presbiterijevo podstrešje. Kot je dokazovala letnica : 1729 l. JUNI ex ER(ECTA), katero je še prebral Ing. Orožen nad levo kapelo, sta bili obe kapeli prizidani v l. tretinji 18. stol. k takrat še z lesenim stropom kriti ladji. Kdaj so ladjo dokali, se točno ne ve, vendar verjetno kmalu po prizidavi obeh kapel. Zadnjo so prizidali zakristijo in to l. 1765. Ona ima edina opečni

obok nad oratorijem. Leta 1795. je vso notranjščino fresko poslikal Celjan Janez Cimboa. Ker po prizidavi zakristije, ni več zvonica služila temu namenu, so razidali njen poznogotski portal, ki je vodil v presbiterij. Cerkev je imela tudi kripto, v katero so pokopavali še l. 1738. (Maximiliana Dienersberg).

Okolica: Vso cerkev obdaja ovalno obzidje, v katerega so vključene cerkvene stavbe: župnišče, kaplanija, mežnarija, kapela sv. Mihaela ter na vzhodu zidan epita^vf z napisom: ALHIL LIGT BEGRABEN DIE WOHLGEBORNE F. F. ANA MARIA V. HOC ENBART GEBORNE FREYN VON SAURU, WELCHER GOTT GNEDIG SEY. 1645. Okoli cerkve je bilo do l. 1834. pokopališče. Po turških vpadih l. 1473. in 1475. so cerkev obdali z taborom, ki je bil l. 1777 dobro ohranjen, v času Orožna pa še viden severni rokav jarka. V sredi 19. stol. so odstranili njegova severnozapadna vrata z dviznim ~~mostu~~ mostom. V njihovi stavbi je stanoval kaplan, ki je imel v pritličju kuhinjo in klet, v nadstropju pa spalnico in kabinet. Imenovala se je Nadpruko. Taborno obzidje je ohranjeno v ovalnem pokopališkem obzidju, posebno proti severu in zapadu. Po konstrukciji je še srednjeveško. ^{er} Karnar^{er} odnosno kapela sv. Mihaela: Stoji juvzh cerkve, je pravilno orientirana, ima opečno streho z lesenim stolpičem ter je 3/4 zaključena. Njeni zidovi so debeli ca. 95 cm. Fasada je preprosta, nerazčlenjena in trapecasto zaključena. Vhod je improviziran, lesen, nad njim je v čelu ppk. lina. Levo in desno fasade so prizidana stranišča in stopnišče na njeno podstrešje. Zaključek opasuje pristrešen talni zidec, medtem ko fabiona ni ter ga nadomešča dekorativna slikarija. Ogale obstopa 5 služnikov, ki imajo stranske stene konkavno, prednje pa konveksno usločene ter so pod vrhom ladjinih zidov stožčasto končujejo. Okni v podolžnicah sta pp in naknadni ter se zapirata z lesenimi loputami, okna v zaključku

pa so šilaste oblike in razvidna. Kripra je zasuta, notranjščina kapele je BP. V kapeli se je nahajal oltar sv. Mihaela, ki je bil posvečen l. 1510. Leta 1743. so obnovili njene signa consecrationis, l. 1777. jo opisuje Fr. Ks. Gorjup v svoji Annotatio rerum memorabilium Commissariat^{us} Neukirchensis, l. 1783 je bila eksekrirana in v njen nameščena l. 1784. novo ustanovljena trivialn^a a šola. Po l. 1853. je v njen prebival mežnar, sedaj služi kot magazin. Kapela je po stilu sodeč iz 15. stol. Korej poznogotska in verjetno postavljena na mestu starejšega karnerja. Župnišče je enonadstropna stavba, zgrajena v obliki podkve ter leži jugozapadno cerkve. Njen glavni trakt je zapadni, medtem ko zapira dvorišče proti vzhodu pritlično gospodarsko poslopje. Vso stavbo pokriva opečna streha. Njegova gradnja je kamenita, z mešanico opeke, ometana. Pritlična okna obeh glavnih fasad imajo baročne kovane mreže, glavni portal pa, ki se nahaja v južni fasadi, je opk ter ima na sklepniku letnico 1783. Vse pritličje je banjasto in kapasto obokano. Dvoriščno stran južnega trakta obteka hodnik, na stičišču tega in zapadnega trakta pa je štirikotno speljano stopnišče z veliko vežo, ki je plasirana ravno v osi zapadnega trakta. Na hodnikih visijo 4 pp portreti župnikov: 2 iz 18. in 2 iz 19. stol., ki so potemnela oljna dela na platnu, ter pp slika, o. pl., brez okvira, ki predstavlja Elizabeto, obdarujočo prosjake. Slika je zaprašeno povprečno delo 18 stol. Župnišče je v osnovi še srednjeveško, a ga je dekan Jožef pl. Jakomini l. 1783. močno obnovil ter mu dal sedanji izgled.

Južno cerkve stoji v nepomembni kapelici leseni, gotski kip sv. Lenarta v skoraj naravni velikosti. Svetnik je podan v dvojni S-liniji, oblečen v gotška mašna oblačila, nosi vašiljeme čevlje ter ima pri nogah porezane gube. Polihromacija je neokusna, nova ter jemlje kipu videz starosti. Ker je v gubanju opazna še idealistična mehkoča, je kip postaviti še v

sredino 15. stol.

Nekoliko pod omenjeno kapelico pokriva najčje štalo polovica rimskega sarkofagnega ~~pod~~ pokrova z 2 akroteriji.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana, ne pa nekdanja kapela, ki je zanemarjena.

Ostalo: Zapadno vasi stoji pri mostičku preko Rudinje kapela Janeza Nepomuka, v katere trikotnem čelu je vdolan gotski trilst, ostanek ene izmed propadlih novocerkvenih filial. Peščeni svetnikov kip je BP. Samčeva hiša v Polžah št. 1. : Je nekdanja beneficiatna hiša, imenovana Reinhof. V 2. pol. 17. stol je bila last Kuzmana ali Jamnika, v začetku 18. stol. pa je na nji ustanovljen Andrej Grafov in Franc Gilttschwertov beneficij, katerega je beneficiat začel uživati l. 1743., a je bil l. 1790. spremenjen v 3. kaplansko mesto pri cerkvi. Pozneje je bila stavba predana ter je danes do nje ostal le grb nad kletnimi vrati Samčeve hiše. Grb je iz pohorskega matmorja, ima letnico 1667 in črki I G (Johann Gilttschwert). Predstavlja grb s pantrom in posodo v obliki ciborija s petkrako zvezdo na pokrovu. Nad grbom je čelada s prejanico na vsaki strani ter enako posodo na temenu.

Filiale: Leta 1567 je imela Nova cerkev 12 filial, od katerih so stale l. 1787. 3 na ozemljuxx sedanje fare: sv. Katarine v Lembergu, sv. Tomaža v Landecku in sv. Janeza v Vizorah. Vse 3 so bile l. 1787. eksekrirane in so kmalu propadle. Za časa Orožna je bilo še vidnih nekaj sledov, sedaj pa je ostalo od ene od njih edino še trilstno okence v že omenjeni kapeli. Cerkev v Lembergu je bila na novo zgrajena l. 1841

Opombe: Obe cesti vodečiiiz Strmca - Nova cerkev skozi sotesko v Vitanje stoji nekoliko pred gradom Soteska, desno od ceste kužno znamenje stebrast e

oblike iz 18. stol.

Hudinja tvori med Kozjakom in Stenico romantično sotesko s previsnimi skalami, brzicami in tesnimi.

J. Curk, Celjska topografija, rkp. str.37-40, (zapiski 1956).

Slikar iz Celja Janez Cimbol je leta 1795 poslikal notranjščino cerkve, snov je bila vzeta iz starega testamenta.
Fr. Kavčič: Znameniti Slovenci, Ljubljanski zvon, leto XVI., 1896., str.422.

Župnišče je že stara zgradba, ki je bila sredi 19.stol. prenovljena(str.138)
Župnijske knjige: od l 1656 dalje krstna knjiga, poročna knjiga od l.1689,
mrliška knjiga od l.1689(str.184)

Ign.Orožen: Das Dekanat Neukirchen, l.1893, str.138-196.

Ladja je v gotskem slogu, prezbit. v romanskem. Ima dve str.kapeli. Za časa kanonika Jakominija je bila l.1797 cerkev vsa preslikana. Slike pa so bile nedostojne n.pr. ubijanje Lta po njegovi hčeri. Bile so že zelo v slabem stanju in kanonik Križaje je dal.1857 prednji del preslikati, vendar je bilo delo zelo slabo. Zato jo je l.1885 Jakob Brollo vsenovanov preslikal(577)

Slov.gospodar, l.1887, cerkvena rpiloga
št.149, str.577, 150, str.596, št.147, 586